
Hvordan forebygger vi tandlægeangst blandt børn?

Pia Wogelius
Aalborg Kommunes Tandpleje

Hvor mange børn har tandlægeangst?

Land	Alder	Respondent	%
Sverige	4-11	Forældre	6,7
Holland	4-11	Forældre	6,0
Norge	10	Forældre	12,0
DK (Randers)	12-13	Selv	9,2
DK (Nord Jylland)	6-8	Forældre	5,7

Årsager til tandlægeangst

Barnet lærer tandlægeangst via

1. Egne erfaringer
 2. Andres erfaringer
- Nogle børn er mere robuste end andre

**Påvirkning
udefra**

Egen erfaring

Smertefuld behandling
Tandtab
Caries
Tvang
Hospital/Sygdom
Behandler empati
Latent inhibition

Andres erfaring

Forældre angst
Angstsmitte

Disponering

Køn
Alder
Temperament
Generel angst

-
- 1) Nogle faktorer kan man påvirke
 - 2) Andre faktorer kan man ikke påvirke, men de er vigtige at tage hensyn til
-

Smertefuld behandling
Tandtab
Caries
Tvang
Hospital/Sygdom
Behandler empati
Latent inhibition

Forældre angst
Angstsmitte

Køn
Alder
Temperament
Generel angst

Hvem er på forhånd disponeret?

- Køn
 - Piger oftere end drenge
- Alder
 - Færre angste med alderen
- Temperament
 - Generte og tilbageholdende børn
- Generel angst
 - Stærk sammenhæng mellem generelle angst-lidelser og tandlægeangst

-
- 1) Nogle faktorer kan man påvirke
 - 2) Andre faktorer kan man ikke påvirke, men de er vigtige at tage hensyn til
-

Smertefuld behandling

Tandtab

Caries

Tvang

Hospital/Sygdom

Behandler empati

Latent inhibition

Forældre angst

Angstsmitte

Køn

Alder

Temperament

Generel angst

Smerte under behandling

- Fra kvalitativ forskning

Voksne patienter med tandlægeangst angiver ofte at deres angst startede i barndommen

efter tandbehandlinger med smerte eller ydmygende adfærd fra tandlægens side

Canadisk follow-up undersøgelse

- 1226 18-årige uden tandlægeangst ved starten af observationsperioden (5 år)
- 5,8 % blev tandlægeangst i løbet af 5 år
- Der var en sammenhæng mellem smertefulde oplevelser i tandlægestolen og det at blive tandlægeangst

Smertefri behandling -

- I Canada havde 42,5% oplevet smerte ved tandbehandling inden for de sidste 5 år

Smertefri behandling - en selvfølge?

- I Canada havde 42,5% oplevet smerte ved tandbehandling inden for de sidste 5 år
- I Aalborg havde 17% af de 5-15-årige dårlige erfaringer med sidste tandbehandling
- 43% af disse patienter havde oplevet smerte under sidste tandbehandling

Smertefri behandling - en selvfølge?

Børn har vanskelig
ved at skelne mellem
ubehag og smerte

Det gør det svært for
tandlægen at
vurdere barnets smerte

Smertefri behandling - en selvfølge?

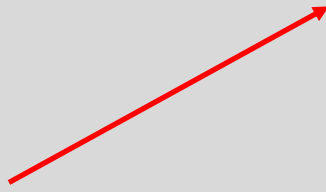
Børn har vanskelig ved at skelne mellem **ubehag og smerte**

Det gør det svært for tandlægen at vurdere barnets smerte

Hollandsk forsøg:
Vurdering af smerte ved injektion

Tandlægerne vurderede smerten lavere end barn/ledsager

- 1) Nogle faktorer kan man påvirke
- 2) Andre faktorer kan man ikke påvirke, men de er vigtige at tage hensyn til

Smertefuld behandling
Tandtab
Caries
Tvang
Hospital/Sygdom
Behandler empati
Latent inhibition

Forældre angst
Angstsmitte

Køn
Alder
Temperament
Generel angst

Astma og øre-problemer

		% med høj TA-score
Øreproblemer	Aldrig	11,3
	Ofte	19,7
Astmamedicin	Nej	15,1
	Ja	25,0

- 1) Nogle faktorer kan man påvirke
- 2) Andre faktorer kan man ikke påvirke, men de er vigtige at tage hensyn til

Smertefuld behandling
Tandtab
Caries
Tvang
Hospital/Sygdom
Behandler empati
Latent inhibition

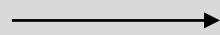
Forældre angst
Angstsmitte

Køn
Alder
Temperament
Generel angst

Hvad er latent inhibition?

Neutralt stimulus

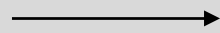
Lyd

Ingen respons

Ubetinget stimulus

Smerte

Ubetinget respons

Frygt

Ved kobling af

Lyd + *Smerte*

Frygt / Angst

udvikler lyden sig nu til et

Betinget stimulus

Lyd

Betinget respons

Frygt / Angst

Hvad er latent inhibition?

Mange ganges exponering for et stimulus, der kun har lille betydning

Dette stimulus vil være **utilbøjelig** til at udvikle sig til et betinget stimulus

Der udvikles latent inhibition

Forebyggelse

Forebyggelse

Generel afpudsning ved hver undersøgelse

Hvorfor afpudsning?

- >50% sandsynlighed for at et dansk barn skal have cariesbehandling (Hver anden 7-årig har caries)
- Vi kan udnytte mekanismen ved latent inhibition til at undgå at børn udvikler angst overfor
 - afpudsning
 - sug
 - 3-funktionssprøjte

Forebyggelse

SYSTEMATISK JOURNALFØRING
AF BARNETS REAKTIONER OG FØLELSER

Generel afpudsning ved hver undersøgelse

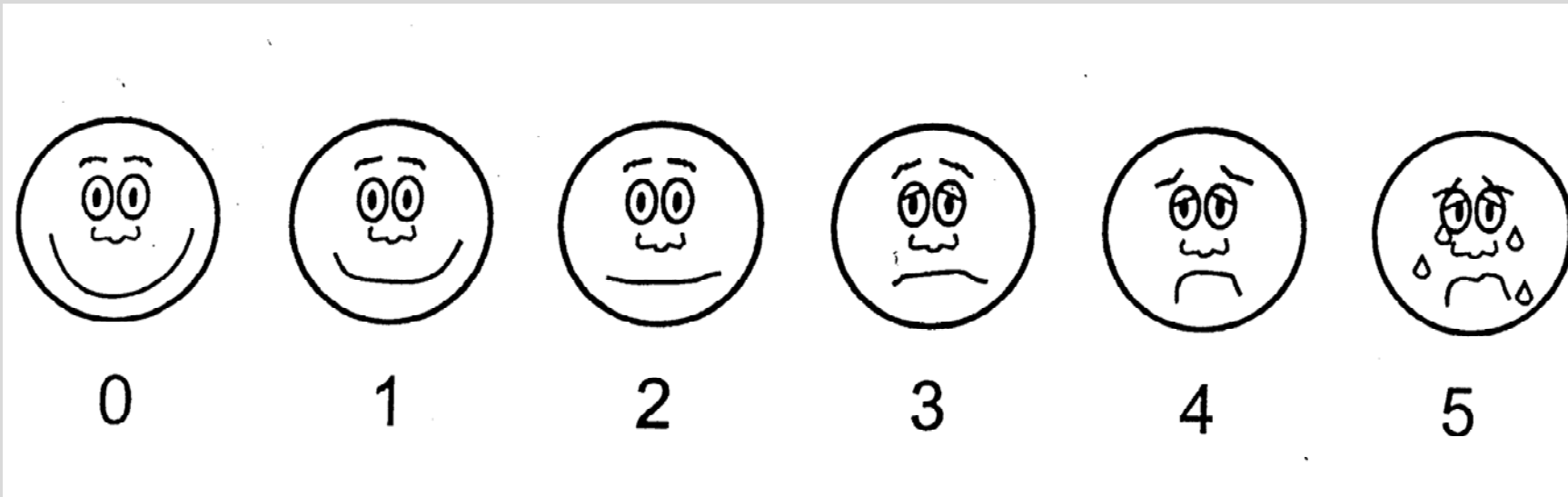
Acceptgraduering

Acceptgradueringen motorik, øjenbevægelser og verbale udtryk

Acceptgrad Barnets adfærd

0	Højlydte verbale protester eller gråd. Fysisk modstand.
1	Ingen konversation, ingen svar. Muligvis vage protester. Ingen interesse, ikke afslappet position i stolen. Øjnene flakker eller skuler.
2	Tøvende eller for hurtig (anspændt) konversation eller svar. Forbeholdne eller tøvende bevægelser, ligegyldighed. Øjnenes udtryk er ligegyldigt men barnet ligger stadig afslappet i stolen.
3	Barnet er villig til at konversere og besvare spørgsmål. Barnet demonstrerer interesse og ligger i en afslappet og rolig position i stolen. Øjnene er klare, stille eller livlige.
-

Måling af barnets egen opfattelse

hør barnet

registrér scoren i journalen

overse ikke smerte!!

Forebyggelse

TILVÆNNING FØR BEHANDLING
HUSK HOLST TRAPPESTIGE

SYSTEMATISK JOURNALFØRING
AF BARNETS REAKTIONER OG FØLELSER

Generel afpudsning ved hver undersøgelse

Trinvis eksponering

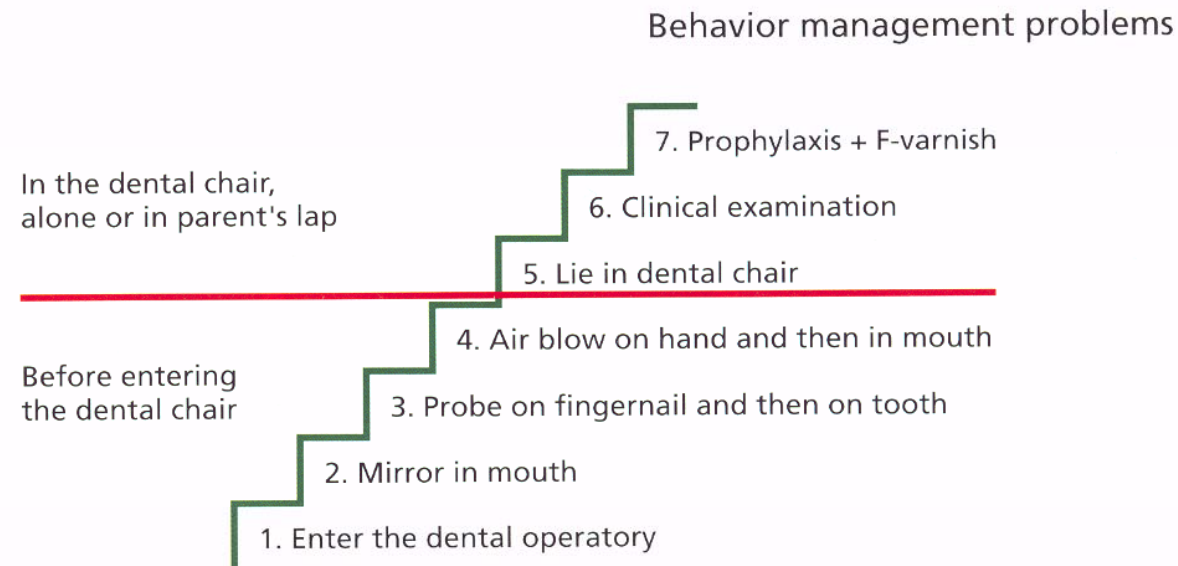

Fig. 4-3. Behavior shaping based on the exposure technique. Introductory steps to the dental situation as suggested by Holst (6) for the first dental visit for young children.

Hvornår er et barn behandlingsmodent?

- Hvor lang tid tager det at vænne et barn til behandling?
- 3-9 årige børn: Når den mentale alder ≥ 3 år kunne alle gennemføre behandling efter intro ad modum Holst (RUD et al. 1973)
- 80% af børnene var i stand til at kooperere, efter 40-60 minutters tilvænning
- Resten havde brug for mere tid
- Vi kan spare tid ved de børn der er vant til afpudsning

Forebyggelse

SMERTEFRI BEHANDLING

TILVÆNNING FØR BEHANDLING
HUSK HOLST TRAPPESTIGE

SYSTEMATISK JOURNALFØRING
AF BARNETS REAKTIONER OG FØLELSER

Generel afpudsning ved hver undersøgelse

Forældre kommentar fra Aalborg-undersøgelsen

”Better safe than sorry. Bedøvelse skader vel ikke, så hvis det kunne have skånet Bina og os for al den skræk og gråd, ville vi ikke have de problemer med tandlægen idag.”

- Hvor ofte bedøver vi til cariesbehandling?

tak for opmærksomheden

KØBENHAVN 11/4-08

Forebyggelse af tandlægeangst
blandt børn